

Tio frågor till dig-

om alkohol, narkotika, sex, psykisk ohälsa och spel

Jönköping december 2023

Anna Lager, Studenthälsan, Birgitta Ander, Avdelningen för Socialt arbete

Innehållsförteckning

INLEDNING	4
METOD	7
FÖRÄNDRINGAR FRÅN FÖREGÅENDE ENKÄTER.....	7
BORTFALL.....	7
BEGRÄNSNINGAR	8
RESULTAT	9
KOMMENTARER	15
REFLEKTIONER.....	15

TACK

Ett stort tack till alla studenter som tagit sig tid att svara på enkäten och att komma med viktiga kommentarer.

Ett stort tack till Magnus Ilvered, Högskoleservice och Helena Engkvist, Avdelningen för socialt arbete för all praktisk hjälp med enkätunderlag och tabeller.

Ett stort tack till Studentkåren.

SAMMANFATTNING

Hur mycket alkohol och narkotika konsumeras i Sverige av gruppen högskolestuderande? Hur vanligt är det med psykisk ohälsa bland studenterna? Finns det studenter som har ett spelberoende? Vad vill studenterna ha hjälp med av Studenthälsan för att må bra och orka med sina studier?

För att bättre försöka förstå studentgruppens utmaningar och behov av hjälp från Studenthälsan genomförs regelbundet en enkät ”10 frågor” som skickats till samtliga studenter.

Studien har som övergripande syfte att generera kunskap rörande den aktuella studentpopulationens erfarenheter av och behov av stöd och hjälp från studenthälsan rörande ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, sex och spel) och psykisk ohälsa. Ett ytterligare syfte är att göra en uppföljning av resultatet från tidigare enkäter som skickades till studenterna 2013, 2016 och 2019. Enkäten skickades ut till 12 637 studenter och 2698 studenter svarade, detta ger en svarsfrekvens på 21,35 %.

Den största gruppen av de svarande var mellan 19–25 år gamla och en majoritet av dem var kvinnor. 16 % var internationella studenter.

Resultat.

Av de svarande uppgav 95 % att trivdes mycket bra eller helt okey på JU. 79 % uppgav att de mådde mycket bra eller helt ok. Av de svenska studenterna svarade 34,8 % att de inte dricker alkohol medan siffran för de internationella studenterna är 32%. 8 % av de internationella studenterna berusar sig varje vecka medan motsvarande siffra för de svenska studenterna är 5 %. 33 % av samtliga män uppgav att de ej drack alkohol medan siffran för kvinnorna var 36 %. 7 % av männen berusade sig flera gånger i veckan och motsvarande siffra för kvinnorna var 4 %. Den vanligaste platsen att berusa sig var i det egna hemmet och tillsammans med kompisar utanför JU.

97% uppgav att de inte brukar Cannabis, och av de som använder var 2 % svenskar och 10 % internationella studenter. Nästan 99 % uppgav att de inte brukar andra berusningsmedel. På frågan om sexuella risker uppgav drygt 14 % att de varit påverkade av alkohol.

85 % uppgav att de inte spelade för mer än de har råd att förlora.

Vanligast på frågan vad man behöver mer kunskap om var relationer, könssjukdomar, riskfylld alkoholkonsumtion och psykisk ohälsa.

Positiva resultat är att de flesta av studenterna på JU uppger att de trivs på skolan och att de också uppger sig må mycket bra eller ganska bra. Det är också viktigt att notera att samtidigt som många studenter trivs är det också många som uppger att de upplever stress, oro och sömnsvårigheter.

SUMMARY

How much alcohol and drugs are consumed among college students in Sweden? How common is mental health issues among students? Are there students with a gambling addiction? What do students seek help for from the Student Health Care to feel well and cope with their studies?

To better understand the challenges and needs of the student group and their assistance requirements from the Student Health Services, a regular survey called "10 Questions" is conducted and sent to all students.

The overarching purpose of the study is to generate knowledge about the current student population's experiences and support needs from the Student Health Services regarding substance use (alcohol, drugs, doping, and gambling) and mental health. Another aim is to follow up on the results from previous surveys sent to students in 2013, 2016, and 2019. The survey was sent to 12,637 students, and 2,698 students responded, resulting in a response rate of 21.35%.

A majority of the respondents were between 19-25 years old, and most were women. 16% were international students.

Results:

Of the respondents, 95% stated that they enjoyed their time at JU very much or okay. 79% reported feeling very good or okay. Among Swedish students, 34.8% said they do not drink alcohol, while the figure for international students is 32%. 8% of international students get intoxicated every week, while the corresponding figure for Swedish students is 5%. 33% of all men reported not drinking alcohol, while the figure for women was 36%. 7% of men got intoxicated several times a week, and the corresponding figure for women was 4%. The most common place to get intoxicated was at home and with friends outside JU.

97% reported not using cannabis, and among users, 2% were Swedish and 10% were international students. Almost 99% reported not using other intoxicants. When asked about sexual risks, 85% said they were not influenced by other substances.

85% reported not gambling more than they can afford to lose. The most common topics students felt they needed more knowledge about were relationships, sexually transmitted infections, risky alcohol consumption, and mental health.

Positive results include the majority of JU students stating they enjoy school and also report feeling very or quite good. It's essential to note that while many students enjoy their time, there are also many who experience stress, anxiety, and sleep difficulties.

INLEDNING

Hur mycket alkohol och narkotika konsumeras i Sverige av gruppen högskolestuderande? Hur vanligt är det med psykisk ohälsa bland studenterna? Finns det studenter som har ett spelberoende? Vad vill studenterna ha hjälp med av Studenthälsan för att må bra och orka med sina studier?

För att bättre försöka förstå studentgruppens utmaningar och behov av hjälp från Studenthälsan genomförs regelbundet en enkät ”10 frågor” som skickas till samtliga studenter. Resultatet utgör sedan en del i Studenthälsans arbete att stödja JUs studenter.

I Sverige finns sedan flera år statistik på nationell och lokal nivå kring barn och ungdomars bruk av alkohol och narkotika. På senare år finns även siffror rörande spel med pengar och ungas psykiska mående. Tyvärr finns det inte lika mycket material rörande andra åldersgrupper och det är svårare att få fram jämförelsesiffror rörande åldersgrupperna studerande på högskola/universitet. En ambition med denna rapport har varit att försöka sätta studiens resultat i jämförelse med utveckling över tid och med det omgivande samhället.

I Sverige liksom i de flesta andra länder i Västeuropa och stora delar av världen har alkoholkonsumtionen för nästan alla åldersgrupper sjunkit sedan början av 2000-talet. Den åldersgrupp som visat den största minskningen är ungdomar/tonåringar och det är dessa åldersgrupper som nu studerar på högskolorna. Dagens unga generation kallas ”the sober generation”. Det har inom forskningen varit svårt att finna orsakerna till nedgången men ungdomars förändrade användande av sociala medier är en faktor som lyfts fram (Raninen et al, 2018).

När det gäller ungdomar i åk 9 och åk 2 på gymnasiet ligger årskonsumtionen nu på historiskt låga nivåer (Thor 2023). På universitet och högskolor finns alltså de åldersgrupper som uppvisat lägre konsumtion av alkohol under hela deras tonårstid, men det finns idag ingen nationell forskning om den minskande alkoholkonsumtionen fortsätter även när de räknas som yngre vuxna och studerar bland annat på JU. Har den minskade alkoholkonsumtionen ersatts av ett ökat bruk av narkotika? Nationella resultat som redovisats (Thor 2023) visar på en stabil nivå de senaste 20 åren men med vissa tendenser till ökning.

För 2022 beräknas den genomsnittliga alkoholkonsumtionen till 8,7 liter ren alkohol per invånare/år, 15 år och äldre. 8,7 liter ren alkohol motsvarar ungefär 90 flaskor vin, 347 50 centiliter burkar med starköl eller 31 flaskor med sprit. Vilket betyder att genomsnittssvensken ungefär konsumerar 1,7 flaskor vin eller 6,5 burkar starköl i veckan. Sedan 2011, alltså under drygt en tioårsperiod, har alkoholkonsumtionen minskat med ungefär en tiondel.

Konsumtionen ser olika ut i olika delar av landet och mest alkohol dricks i tätbefolkade områden, dvs i de större städerna. Jönköping kan här ses som ett undantag då det är en av de regioner i landet som rapporterar lägst konsumtion i landet (Guttormsson 2023).

I Sverige existerar flera olika källor för statistik gällande ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak, sex och spel) och psykisk ohälsa. Flera källor, såsom CAN (Centralförbundet för Alkohol och Narkotikafrågor) har redovisat enkätstudier med

åldrarna mellan 15 och 19 (högstadiet och gymnasiet) sedan början av 1970-talet. Det existerar också flera internationella, nationella och regionala undersökningar för dessa åldersgrupper.

Gällande åldrarna 19–26 som är den vanligaste åldersgruppen som studerar vid universitet och högskolor finns betydligt färre undersökningar. Ungefär 81 % av den vuxna befolkningen (upp till 84 år) beräknas ha druckit alkohol under det senaste året enligt den nationella folkhälsoenkäten. Den så kallade Monitormätningen har genomförts under flera år och mäter den vuxna svenska befolkningens bruk av alkohol (Guttormsson 2023). Mätningen visar att alkoholkonsumtionen har haft en nedåtgående trend sedan 2004. Resultatet visar att åldersgruppen 17–29 år rapporterar den högsta årskonsumtion av alla grupper 2022, men visar även för denna grupp en minskad konsumtion.

I en norsk studie kring studenters alkoholvanor lyfts att den så kallade nollningen av tradition har haft ett stort fokus på alkoholdrickande. Myrtveit et al. (2019) menar att den höga alkoholkonsumtionen här kan ses som en slags initieringsrit och att det skapar en sammanhållning mellan studenter. I studien lyfts även bilden som skapats i media och som bidrar med attityden att det är OK för studenter att berusningskonsumera alkohol.

2004 publicerades en forskningsrapport om droganvändningen vid fyra svenska universitet (Bullock 2004). Resultatet visade att det var nästan 50 % fler män än kvinnor som testat narkotika och att majoriteten av de som testat inte brukade regelbundet utan hade testat ett fåtal tillfällen. Cannabis var det vanligaste preparatet följt av amfetamin. Mer aktuella siffror gällande narkotikaerfarenhet (Thor 2023) visar att 15 % av gymnasieelever använt narkotika någon gång och cannabis även här är det vanligaste preparatet.

Under 2000-talet har andelen ungas självuppskattade psykiska besvär ökat och många av dessa unga har nu blivit unga vuxna och är del av de som studerar vidare (Folkhälsomyndigheten 2023). Unga är den åldersgrupp där det rapporterats högst andel av psykiska besvär. Olika nationella enkäter som mäter bland annat unga välbefinnande visar på höga värden på olika aspekter av psykiskt välbefinnande, till exempel att de är nöjda med livet och tycker om sig själva. Pojkar redovisar generellt högre siffror jämfört med flickor. Sedan 2004 har Folkhälsomyndigheten genomfört en nationell folkhälsoenkät och sedan 2018 finns frågan om psykiskt välbefinnande med. 2020 uppgav 81 % av deltagande i åldersgruppen 16–29 ett gott psykiskt välbefinnande. Gruppen unga vuxna uppger i allt högre grad psykiska besvär och att besvären har ökat för samma åldersgrupp med 3–4 gånger sedan millenniumskiftet (Forte kunskapsöversikt 2020).

Gällande spel om pengar finns ännu inte så mycket kunskap om den aktuella åldersgruppen men studier med yngre åldersgrupper visar på ett växande problem och att det är pojkar som har de högsta siffrorna. Både flickor och pojkar i gymnasieåldern visar en fortsatt utveckling av andelen som spelat om pengar de senaste 12 månaderna (Thor 2023). Resultaten av en studie genomförd av Folkhälsomyndigheten (2021) visar att 3 procent av alla 16–19-åringar hade ett problemspelande, det vill säga att någon fått sociala, ekonomiska eller hälsomässiga konsekvenser av sitt spelande, och 7 procent hade någon grad av spelproblem. Fler pojkar än flickor bedöms ha någon grad av spelproblem och problemspelande.

STUDIENS SYFTE

Studien har som övergripande syfte att generera kunskap rörande den aktuella studentpopulationens erfarenheter av och behov av stöd och hjälp från studenthälsan rörande ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, sex och spel) och psykisk ohälsa.

Ett ytterligare syfte är att med denna enkät göra en uppföljning av resultatet från tidigare enkäter som skickades till studenterna 2013, 2016 och 2019 och därmed kunna jämföra studenternas resultat över åren.

METOD

Undersökningen genomfördes som en enkätstudie konstruerad i Esmaker med tio frågor (se bilaga 1) med möjlighet att välja språk mellan svenska och engelska. Det gjordes 12637 utskick via mail till samtliga program- och utbytesstudenter som var registrerade höstterminen 2023 vid Högskolan i Jönköping. De studenter som läser enskilda kurser är exkluderade i denna undersökning. Undersökningen var öppen mellan 2023-10-09 - 2023-11-26.

Enkäten skickades ut till 12 637 studenter och 2698 studenter svarade. Detta ger en svarsfrekvens på 21,35 %. Sju påminnelser skickades ut. Vidare informerades studenterna en gång via JU-appen och en gång via Instagram.

Flertalet av frågorna hade ett eller flera alternativ att kryssa i, två frågor hade alternativet annat med fritext. Endast en sammanfattning av svaren från fritextfälten redovisas i denna rapport.

FÖRÄNDRINGAR FRÅN FÖREGÅENDE ENKÄTER

Den aktuella enkäten bygger delvis på frågor från tidigare genomförda enkäter på JU (2013, 2016 och 2019). Formen för samtliga genomförda enkäter har varit liknande, det vill säga att alla enkäter har utgått från 10 frågor men några större förändringar har genomförts i den nu aktuella enkäten. Skälet till de genomförda förändringarna har berott på att tidigare enkäter i hög grad har fokuserat på frågor kring Hiv och sexuell hälsa. Det aktuella kunskapsbehovet bedöms finnas kring andra områden såsom, psykisk ohälsa, spel och en fördjupning kring bruket av alkohol och narkotika.

I tidigare enkäter efterfrågades användning alkohol medan i den aktuella enkäten har frågan förtydligats och rör nu enbart berusningsdrickande. Syftet med denna förändring är att tydliggöra frågans inriktning för studenterna. Gällande frågan kring andra berusningsmedel har delvis andra preparat valts för att exemplifiera, syftet med denna förändring har varit att använda så aktuella preparat som möjligt. De genomförda förändringarna kan försvåra en exakt jämförelse med resultaten från tidigare enkäter.

BORTFALL

Enkäten har besvarats av drygt 21 % av de studenter som fått sig enkäten tillsänd. Vid tidigare utskick gick enkäten endast till studenter som vid det aktuella tillfället läste på JU medan denna enkät skickades till alla aktuella studenter samt de som lämnat JU för upp till ett år sedan. Motsvarande enkät 2019 skickade ut till 8462 studenter medan den aktuella enkäten skickades till över 12 000 studenter. Förklaringen till detta är förändrade administrativa rutiner. Höstterminen 2023 hade JU 8191 programstudenter och 249 utbytesstudenter vilket är 8440 studenter höstterminen 2023.

En ytterligare förklaring till det relativt höga bortfallet är att enkäten skickas till studenternas JU-konto och tyvärr är det långt ifrån alla studenter som aktivt använder detta konto.

Kommande enkäter måste ta in dessa omständigheter i planerande och genomförande av enkäter

BEGRÄNSNINGAR

Den aktuella enkäten skickades ut till drygt 12 000 studenter. Denna studentpopulation inkluderade även före detta studenter som har slutat studera vid JU för upp till ett år sedan. Denna grupp beräknas vara mellan 3–4 000 studenter.

I analysen av resultatet går det inte att särskilja nuvarande studenter och före detta studenter men sannolikt har ytterst få av f d studenter besvarat enkäten då den är tydligt adresserad till nuvarande studenter. Hade studiens resultat beräknats på en mindre population hade den resulterat i en högre svarsfrekvens. Om resultatet hade beräknats på 9 000 studenter hade svarsfrekvensen varit över 30%.

RESULTAT

ÅLDER

	Antal	%
19–25 år	1797	66,7
26–30 år	409	15,2
31-	487	18,1
Total	2693	

KÖN

	Antal	%
Kvinna	1795	66,6
Man	873	32,4
Annan könsidentitet	18	0,7
Vill ej definiera	3	0,3
	2695	

436 av de svarande var internationella studenter (16,2 %) och 2250 var svenska studenter (83,8 %). Det är viktigt att notera att grupper av studenter inte definierar sin könsidentitet eller har en annan könsidentitet. Dessa grupper är dock så små att de inte redovisas som egna grupper i de statistiska beräkningarna.

FACKHÖGSKOLA

	Antal	%
HHJ	568	21,4
HLK	855	32,1
JIBS	505	19,0
JTH	673	25,3
JUE	59	2,2
Total	2660	

HUR TRIVS DU PÅ JU?

	Antal	%
Trivs mycket bra	1491	53,4
Helt ok	1120	41,6
Trivs inte	61	2,3
Trivs mycket dåligt	22	0,8
Total	2694	

Av de svarande uppgav 95 % att trivdes mycket bra eller helt okey på JU

HUR MÅR DU JUST NU?

	Antal	%
Mycket bra	700	26
Helt ok	1493	53,4
Halvdåligt	449	16,7
Dåligt	105	3,9
Totalt	2693	

Av de svarande studenterna uppgav 79,4 att de mådde mycket bra eller helt ok. Denna fråga är ny i enkäten och kan inte jämföras med resultat från tidigare enkäter.

HUR OFTA DRICKER DU DIG TILL BERUSNING?

	Antal 2023	2023	2013	2016	2019
Dricker inte alkohol	951	35,4 %	17 %	15 %	25%
1 gång/månad	845	31,4 %	23 %	24 %	21 %
2-4 gånger/månad	747	27,8%	46 %	46 %	40 %
2-3 gånger/vecka	130	4,8 %	13 %	14 %	11 %
4-7 gånger/vecka	15	0,6 %	1 %	1 %	3 %
	2688				

Notera att frågan är något förändrad jämfört med tidigare enkäter. I den aktuella enkäten efterfrågas berusning medan det i tidigare enkäter efterfrågas användning.

Av de svenska studenterna svarade 2023 34,8 % att de inte dricker alkohol medan siffran för de internationella studenterna är 31,7%. 8,2 % av de internationella studenterna berusar sig varje vecka medan motsvarande siffra för de svenska studenterna är 5,3 %. 32,6 % av samtliga män uppgav att de ej drack alkohol medan siffran för kvinnorna var 36,5. 6,8 % av männen berusade sig flera gånger i veckan och motsvarande siffra för kvinnorna var 4,5 %.

VAR BERUSAR DU DIG? (Flera alternativ kan fyllas i)

	Antal	%
Hemma (tex egen lägenhet, studentkorridor)	1335	77,1
På Akademin	888	51,3
På restaurang/pub	1002	57,9
Utomhus (tex strand, centrala staden, i kön till restaurang/klubb, Hälsoparken)	357	20,6
Annan plats	200	11,5
TOTALT	3782	

Denna fråga är ny och det finns därför inga tidigare JU siffror att jämföra med.

MED VEM BERUSAR DU DIG? (Flera alternativ kan fyllas i)

	Antal	%
Kompisar på JU	1229	71
Ensam	133	7,7
Partner	539	31,1
Kompisar ej från JU	1043	60,3
TOTALT	2944	

Denna fråga är ny och det finns därför inga tidigare JU siffror att jämföra med

HUR OFTA ANVÄNDER DU CANNABIS (HASCH, MARIJUANA)

	Antal	%
Aldrig	2601	96,7
1 gång/månad	50	1,9
2–4 gånger/månad	18	0,7
2–3 gånger/veckan	11	0,4
4–7 gånger/vecka	11	0,4
TOTALT	2691	

Männen uppgav högre användande av Cannabis jämfört med kvinnorna, 5 % respektive 2,7 %.

ANDEL STUDENTER SOM ANVÄNDER CANNABIS (HASCH, MARIJUANA)

	2013	2016	2019	2023
Internationella studenter	20 %	17 %	18 %	10 %
Svenska studenter	1 %	2 %	2 %	2 %

Tabellen redovisar alla som uppgivet användning av Cannabis, de flesta av studenterna uppger bruk 1–4 gånger på månad eller mer sällan.

HUR OFTA ANVÄNDER DU ANNAT BERUSNINGSMEDEL (Kokain, Amfetamin, tramadol, lustgas eller annat preparat)

98,6 % uppgav att de aldrig använder annat berusningsmedel. 0,8 % uppgav användning fler än en gång/veckan. I enkäterna från 2013, 2016 och 2019 uppgav 1% att de använt annat berusningsmedel och det var samma procent för svenska och internationella studenter.

I fritexten gavs exempel på andra aktuella preparat: LSD, Mdma, Ecstasy, lustgas, Benzo/Xanor.

HAR NÅGOT/NÅGRA AV FÖLJANDE PÅVERKAT DIG ATT TA SEXUELLA RISKER? (Du kan fylla i flera alternativ)

Av de svarande uppgav 85, % Nej på frågan. 14,7 % uppgav att användande av alkohol påverkat dem i att ta sexuella risker. I de tidigare enkäterna uppgav 44% (2013), 43% (2016) och 46% (2019) att alkohol påverkat att ta sexuella risker.

HAR DU UNDE DE SENASTE MÅNADERNA SPELAT FÖR MER ÄN DU VERKLIGEN HAR RÅD ATT FÖRLORA?

84,7 % uppgav att de inte spelade och av de som spelade uppgav 2,2 % att de ibland/nästan alltid spelat för mer än de har råd att förlora.

HAR DU UNDER DE SENASTE 12 MÅNADENA SPELAT MED STÖRRE SUMMOR FÖR ATT FÅ SAMMA KÄNSLA AV SPÄNNING?

60 personer svarade på frågan och av dem uppgav drygt 51 % att de inte spelat med större summor.

HUR STOR BEDÖMMER DU DIN RISK ATT SMITTAS AV STI?

I den aktuella enkäten uppgav 79 % ingen risk. I tidigare enkäter var motsvarande siffra något lägre. 2013: 51 %, 2016: 53 %, 2019: 55 %.

VAD TYCKER DU ATT DU BEHÖVER MER KUNSKAP OM? Här kan du markera flera svarsalternativ.

	Antal	%
Säkrare sex	191	9,6
Hur smittar sexuellt överförbara infektioner (STI)	295	14,8
Hur talar man om risker för könssjukdomar med en sexpartner?	345	17,4
Hur undviker man oönskade graviditeter?	213	10,7
Hur hittar man någon att inleda en relation med	632	3,8
Hur får man en relation att fungera bra?	1004	50.5
Sex och samtycke	290	14,6
Riskfylld alkoholkonsumtion	354	17,8
Risk med användning av narkotika	285	14,3
Risker med onlinespel	260	13,1
Annat	275	13,8
TOTALT	4144	

I fritextsvaren rörande ytterligare kunskap har vissa förändringar genomförts sedan föregående enkäter. Flera frågor rörande HIV har tagits bort och frågor rörande ANDTS och psykisk ohälsa har lagts in.

Här följer en sammanfattning av fritextsvaren rörande andra områden där respondenterna vill ha mer kunskap. En majoritet av fritextsvaren handlar om olika aspekter av psykiska ohälsa: psykisk hälsa, psykisk ohälsa, kriminalitet, könsroller, stresshantering, inlärningssvårigheter, hur man gör för att må bra, hur man hanterar orättvisor som student, social isolering, preventivmedel.

VAD AV FÖLJANDE VILL DU HA TILLGÅNG TILL? Här kan du markera flera svarsalternativ

	Antal	%
Information om könssjukdomar och säkrare sex	384	22,8
Tala med rådgivare om könssjukdomar, säkrare sex, alkohol och narkotika	185	11
Samtalskontakt med någon professionell om sexualitet och hälsa	464	27,5
Kondomutdelning på platser där man träffas (tex på festivaler)	592	35
Lättillgänglig mottagning för sexuell hälsa	694	41,1
Annat	279	16,5
	2598	

Denna fråga är delvis förändrad sedan föregående enkäter och flera svarsalternativ rörande HIV har tagits bort. Fritextsvaren domineras av områdena psykisk ohälsa, relationer och stresshantering. Andra områden i fritextsvaren är matvanor och onlinespel, sexuellt samtycke, mensskydd på toaletter, hur man kan skaffa vänner utan att dricka alkohol, hur man klarar kurser utan att bli spärrad och kost och träning.

KOMMENTARER

Resultatet av enkäter kan ofta läsas och tolkas på flera sätt, så är fallet även med resultatet av denna enkät. Positiva resultat är att de flesta av studenterna på JU uppger att de trivs på skolan och att de också uppger sig må mycket bra eller ganska bra. Vidare har antalet studenter som inte dricker alkohol ökat jämfört med tidigare enkäter och de som dricker berusar sig i lägre grad. Även användandet av cannabis har minskat.

Ett annat sätt att förstå resultaten är att notera att samtidigt som många studenter trivs är det också många som uppger att de upplever stress, oro och sömnsvårigheter. Frågorna rörande den psykiska ohälsan är nya i enkäten och det finns därför inga tidigare JU-siffror att jämföra med. Dessa resultat är dock i samklang med nationella undersökningar kring psykisk ohälsa som visar att unga är den grupp i samhället dessa problem ökar mest.

Livet som student upplevs också problemfyllt enligt resultatet. Problemområdena varierande mellan studierna och det sociala livet på skolan. En kommentar som återkom flera gånger i fritextsvaren rörde hur man skaffar nya kompisar om man inte vill dricka alkohol och var de alkoholfria mötesplatserna finns.

Hur trovärdigt är resultatet av en enkät som besvarats av drygt 20 % av studenterna. Varför besvarar inte fler studenter enkäten? Det finns flera tänkbara skäl till detta bland annat att det finns i dagens samhälle en viss "enkättrötthet". Frågorna i enkäten kan också uppfattas ointressanta av vissa och för personliga av vissa.

Det är alltid viktigt att se resultatet som en indikation och inte en exakt sanning. Till exempel visar ny forskning i Sverige att enkätfrågor kring bruket av Cannabis är relativt osäkra och att siffrorna troligen är högre än vad som framkommer i enkätsvar (Andersson 2023).

Tidigare JU-enkäter som skickats till samtliga studenter har oftast haft en svarsfrekvens på ca 20% och också jämförbara enkäter från andra lärosäten har haft en liknande svarsfrekvens.

REFLEKTIONER

Svaren visar på områden inom vilka ett flertal av våra studenter behöver extra stöd. Studenthälsans personal är de som oftast möter de aktuella studenterna och erbjuder råd och stöd.

De behov som framkommit kan också mötas genom större mer generella insatser. Nedan följer lista på eventuella insatser:

Fler mötesplatser, gärna alkoholfria, där studenter kan träffas och umgås

Uppmärksamma den ökade psykisk ohälsa bland studenter

Vidareutveckla arbetet med att göra Akademin till en säker och kontrollerad miljö att träffas och fests.

REFERENSLISTA

- Andersson F, Sundin E, Magnusson C, Ramstedt M, Galanti MR. Prevalence of cannabis use among young adults in Sweden comparing randomized response technique with a traditional survey. *Addiction*. 2023; 118(9): 1801–10.
<https://doi.org/10.1111/add.16219>
- Bullock, S. (2004) Alcohol, drugs and student lifestyle: a study of the attitudes, beliefs and use of alcohol and drugs among Swedish university students. Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning (SoRAD).
- Folkhälsomyndigheten: Psykisk hälsa och suicid i Sverige - Statistik om nuläge och utveckling fram till 2022. Publicerad 20231010
- Folkhälsomyndigheten: Unga och spel om pengar – Resultat från en undersökning om spel om pengar bland unga 16–19 år och föräldrar 2021.
- Forte: En kunskapsöversikt (2020). Psykiskt välbefinnande, psykiska besvär och psykiatriska tillstånd hos barn och unga – begrepp, mätmetoder och förekomst.
- Guttormsson U. Självrapporterade alkoholvanor i Sverige 2004–2022. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN); 2023. Rapport 222.
- Myrtveit SM, Askeland KG, Knudsen AK, et al. Risky drinking among Norwegian students: Associations with participation in the introductory week, academic performance and alcohol-related attitudes. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*. 2016;33(4):361-380. doi:10.1515/nsad-2016-0031
- Raninen, J. and Livingston, M. (2018), Exploring the changing landscape of youth drinking—we are still drawing the map. *Drug Alcohol Rev.*, 37: S6-S8.
<https://doi.org/10.1111/dar.12808>
- Thor S. (red.), CAN:s nationella skolundersökning 2023. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN); 2023. Rapport 223.